

Podzemlje Pece - muzej rudnika svinca in cinka Mežica

Suzana Fajmut Štrucl

Wulfenit iz revirja Doroteja;
18 x 14 cm. Najdba Aleksander
Rečnik, zbirka muzeja rudnika svinca
in cinka Mežica.
Foto: Aleksander Rečnik

Turistični rudnik in muzej smo uredili v okviru zapiralnega programa Rudnika svinca in cinka Mežica, da bi ohranili izjemno bogato, naravnogeološko, tehnično in kulturno dediščino rudnika, ki je na območju zgornje Mežiške doline deloval več kot 330 let. V tem okviru smo leta 1997 posebej uredili in odprli za javnost del rudišča Moring.

Obisk **muzeja v naravi** je posebno doživetje. Do revirja Moring v osrčju gore Pece popeljemo obiskovalce po 3,5 km dolgem rovu Glančnik s pravim rudarskim vlakom. Obiskovalci izstopijo v revirju Moring, kjer so vsi tehnični objekti, potrebni za proizvodnjo rude, in je v celoti ohranjena in vzdrževana podoba rudarskega delovišča.

Predstavljeni so stroji in oprema, ki nazorno prikazujejo nekdanje načine rudarjenja, od pričetkov do zadnjih dni pridobivanja rude, ki se je končalo leta 1994. Obiskovalce seznanimo z metodami odkopavanja rude ter njenega transporta na površino, orodje in osebno opremo rudarjev ter sistem varnostnih ukrepov. Predstavljeno je tudi raziskovalno vrtanje na jedro, s katerim so v rudniku iskali nova rudna telesa, ter vrtanje za iskanje rudnih podaljškov, pri katerem so iz vrtine dobili prašnate vzorce.

Anglesit; višina 15 mm. Zbirka muzeja rudnika svinca in cinka Mežica.
Foto: Miha Jeršek

Obiskovalci prehodijo 1,5 km dolgo pot v spremstvu izkušenih vodičev, ki so bili nekoč tudi sami rudarji in lahko posredujejo svoje bogato znanje, izkušnje in tradicijo.

Ob poti so tudi ostanki svinčevo-cinkove rude v naravnem okolju. Obiskovalce, ki jih zanima geologija, popeljemo tudi do mesta, kjer so ohranjeni rovi in odkopi s profili najpomembnejših rudonosnih ladinjskih (wetersteinskih) plasti s tipičnimi orudjenji mežiških rudišč.

Po zaprtju rudnika bosta ostala odprta tudi dela rudišča Topla in Helena, vključena v ponudbo turističnega rudnika in muzeja. V zgornjem delu rudišča Topla smo zavarovali profil sedimentnega orudjenja. V rudišču Helena so ohranjena v svetu zelo znana nahajališča wulfenita in kristalov kalcita.

V poslovni in stanovanjski zgradbi iz leta 1927, ki smo jo spremenili v muzej, so postavljene številne zbirke, med njimi **petrološka, mineraloška in rudna**.

Pestra geološka sestava kamnin Mežiške doline z okolico je predstavljena na reliefu. Razstavljeni so tudi vzorci kamnin. V skladu s starostjo, vrsto kamnine in regionalno razprostranjenostjo lahko vidijo obiskovalci vse značilne kamnine slovenske Koroške: od magmatskih kamnin južno od Periadriatskega šiva in na področju Smrekovca, do kontaktnometamorfni kamnin, nastalih ob stiku regionalnometamorfni kamnin z magmo.

Od sedimentnih kamnin so razstavljene kamnine orudenega dela zgornje Mežiške doline, ki jih gradijo triasni apnenci in dolomiti. Dokaz, da so kamnine, v katerih so rudna telesa, nastale v morju, so fosili, med njimi korale, amoniti in polži, ki so razstavljeni v muzeju.

Posebnost mežiških rudišč so minerali lepih kristalnih oblik, od katerih je najbolj cenjen in v svetu poznan wulfenit močnih barv v rumenkasto-oranžno-rjavih odtenkih. V zbirki pa so tudi številni primerki kristalov kalcita in drugih sekundarnih mineralov, ki so jih našli v mežiških rudiščih: anglesit, cerusit, smithsonit, limonit, hidrocinkit, greenockit in descloizit.

V zbirki rud so številni slikoviti primerki svinčeve in cinkove rude z značilnimi strukturami in teksturami, ki kažejo raznolikost okolij in pogojev njihovega nastanka.

Reliefna in prostorska oblikovanost območja, globinska razsežnost odkopanih rudnih teles ter več kot 1.000 km skupne dolžine jamskih del so predstavljeni s trodimenzionalnim steklenim modelom v merilu 1 : 2880. Na stenski jamski karti so prikazane vse najpomembnejše lokacije rudišč in vsi pomembnejši jamski prostori v merilu 1 : 2000.

Tako obsežen rudnik je nastal zaradi orudjenja z mineraloma galenitom in sfaleritom, ki sta vedno imela pomembno ekonomsko vrednost. Spremlja ju vrsta redkejših in ekonomsko manj pomembnih, a mineraloško nadvse zanimivih mineralov.

Utrinek z ogleda turističnega rudnika in muzeja Podzemlje Pece. Poleg naravnih vrednot si lahko v turističnem delu rudnika ogledamo tudi nekatere predmete tehniške kulturne dediščine. Foto: Tomo Jeseničnik

Del muzeja je namenjen predstavitvi pomembnih geodetskih del v rudniku – meritvam jamskih prostorov, ki so jih jamomerci vrisali na jamske karte, te pa so služile za podlago nadaljnjemu rudarskemu in geološkemu delu.

V muzeju je razstavljeno tudi dokumentarno fotografsko gradivo, ki priča o delu in življenju rudarjev v različnih zgodovinskih obdobjih. Kako so živeli rudarji v obdobju med obema vojnama, je predstavljeno v delu zgradbe, kjer so bila poleg poslovnih prostorov tudi rudarska stanovanja.

Glede na bogato zgodovino, velike razsežnosti rudnika in še številne neizčrpane priložnosti muzej še vedno dopolnjujemo. Odprti del rudnika in ohranjeni arhiv sta osnova za raziskovanje, študij in razvoj tudi v prihodnje.

Bogato geološko naravno dediščino pa bomo povezali v geološki park.